

Školy a školská zařízení 2022/23

Analytická část

5. Vyšší odborné školy

Shrnutí

Ve vyšších odborných školách se ve školním roce 2022/23 vzdělávalo celkem **20 639 studentů**. V předchozích kapitolách bylo uvedeno, že počet žáků v základních školách měl v posledních deseti letech vzestupnou tendenci. Počet žáků ve středních školách naopak nejprve klesal, po šesti letech klesání však začal stoupat. Zde lze poznamenat, že ještě výrazněji než počet žáků středních škol **klesal počet studentů vyšších odborných škol**, a sice z 28 980 studentů ve školním roce 2012/13 na 17 954 studentů ve školním roce 2019/20 a teprve v posledních třech školních rocích byl zaznamenán nárůst, celkově o 15,0 % studentů.

Ve školním roce 2022/23 (jakož i před pěti lety), byl nejvyšší počet studentů vyššího odborného vzdělávání zapsaný ve skupině oborů **zdravotnictví** (6 461) a dále ve skupině oborů **pedagogiky, učitelství a sociální péče** (6 235). Tyto dvě skupiny oborů spolu se skupinou oborů umění a užité umění také jako jediné ze skupin oborů s více než 100 studentů zaznamenaly za posledních pět let zvýšení počtu studentů - pedagogické obory o 37,6 %, zdravotnické o 11,2 % a umělecké o 35,6 %. Kromě toho se celkem 483 studentů ve školním roce 2022/23 vzdělávalo v oborech spadajících do veterinářství a veterinářské prevence, které ještě před pěti lety nestudoval žádný student vyšší odborné školy. Naopak největší propad z oborů s více než 100 studentů zaznamenaly obory, které se týkají publicistiky, knihovnictví a informatiky (o 52,1 %), ekonomiky a administrativy (o 46,2 %) strojírenství a strojírenské výroby (34,8 %).

Vzhledem k převaze studentů oborů ze skupiny zdravotnictví a ze skupiny pedagogiky, učitelství a sociální péče není překvapivé, že mezi studenty vyšších odborných škol **převažovaly ženy nad muži**. Ve školním roce 2022/23 tvořily více než tři čtvrtiny všech studentů (77,2 %). Podíl žen mezi studenty přitom v posledních deseti letech téměř soustavně mírně stoupal, a sice ze 71,2 % ve školním roce 2012/13.

Rovněž **mezi učiteli** vyšších odborných škol převažovaly ženy nad muži (tvořily 67,5 %), a to ve větší míře, než jak tomu bylo u středních škol (zde tvořily tři pětiny). Podíl žen mezi učiteli má přitom se zvyšující se úrovní vzdělávání tendenci spíše klesat. Nejen u genderového složení studentů, ale též učitelů tak pravděpodobně hraje roli relativně větší zastoupení oborů typických pro ženy ve vyšších odborných školách.

Podíl **cizinců** mezi studenty vyšších odborných škol v čase stoupal ze 1,8 % ve školním roce 2012/13 na 4,1 % ve školním roce 2019/20, během dalších dvou školních roků o půl procentního bodu klesl na 3,6 % a v posledním školním roce se nepatrně zvýšil na 3,7%. Ze všech cizinců tvořili ve školním roce 2022/23 dvě pětiny Slováci (38,7 %), dalších 28,2 % Ukrajinci a 16,3 % Rusové. Vietnamců byla mezi studenty cizí státní příslušnosti na vyšších odborných školách 3,1 %.

Pokud jde o **věkové složení** studentů vyšších odborných škol, bylo poměrně pestré a zahrnuje 32 studentů (0,2 %), kterým bylo 18 let a méně (tedy ve věku, který není typický pro osoby s ukončeným středoškolským vzděláním) a naopak 32,4 % studentů ve věkové skupině 25 let a více, která již není pro účast v bakalářské a jí odpovídající úrovni studia tak obvyklá. Desetina studentů byla dokonce ve věku 40 let a více. Lze předpokládat, že starší studenti již pracují a potřebují si dodělat potřebnou kvalifikaci, zejména je-li dána zákonem, popř. se rekvifikují před změnou profese. S tím souvisí i zjištění, že zatímco mezi studenty v denní formě vzdělávání bylo zahrnuto 92,6 % studentů ve věku do 24 let, mezi studujícími jinou formou vzdělávání činil tento podíl jen 26,9 % a téměř tři čtvrtiny (73,1 %) těchto studentů již byly ve věku 25 let a více.

Analýza

Vyšší odborné školy patří spolu s vysokými školami do tzv. terciárního vzdělávání a v mezinárodní klasifikaci ISCED 2011 spadají do úrovně 6 (bakalářská a jí odpovídající úroveň)¹. Předpokladem pro vstup do terciárního vzdělávání je úspěšné složení maturitní zkoušky na střední škole. Absolventi vyššího odborného vzdělávání získávají titul diplomovaný specialista (DiS.)

Ve vyšších odborných školách se ve školním roce 2022/23 vzdělávalo celkem 20 639 studentů, a sice ve 150 školách². Tři pětiny (61,0 %) se jich vzdělávaly ve školách veřejného zřizovatele, necelá třetina ve školách soukromých (31,6 %) a 7,3 % ve školách církevních. Zhruba tři pětiny studentů (61,9 %) se vzdělávaly denní formou vzdělávání a dvě pětiny jinou formou (38,1 %).

Na jeden plný úvazek učitele připadalo ve školním roce 2022/23 v průměru 16,1 studenta. Přitom ve školách s veřejným zřizovatelem připadalo na jednoho učitele méně studentů (v průměru 15,0), než jak tomu bylo ve školách s církevním zřizovatelem (18,9 studenta) i ve školách se soukromým zřizovatelem (18,2) – viz tabulku 5.1. Pokud se jedná o genderové složení, 67,5 % ze všech plných úvazků učitelů zaujímaly ženy. Jedná se o vyšší podíl, než jaký byl zjištěn u konzervatoří (49,8 %) i středních škol (59,9 %). V základních a mateřských školách byl však ještě vyšší (83,7%, resp. 99,3 %).

Tab. 5.1 Vyšší odborné školy - počet škol, studentů a učitelů celkem a dle zřizovatele školy (2022/23)

zřizovatel	školy		studenti		učitelé ¹⁾		studentů na 1 učitele
	Abs.	%	Abs.	%	Abs.	%	
veřejný	100	66,7	12 600	61,0	842,7	65,8	15,0
soukromý	41	27,3	6 523	31,6	357,9	27,9	18,2
církevní	9	6,0	1 516	7,3	80,3	6,3	18,9
celkem	150	100,0	20 639	100,0	1 280,9	100,0	16,1

¹⁾ přepočtení na počet plných úvazků, neboli plně zaměstnané učitele

Zdroj: ČSÚ podle údajů MŠMT

V předchozích kapitolách bylo uvedeno, že počet žáků v základních školách měl v posledních deseti letech vzestupnou tendenci. Počet žáků ve středních školách naopak nejprve klesal, po šesti letech klesání však začal stoupat. Zde lze poznamenat, že ještě výrazněji než počet žáků středních škol **klesal počet studentů vyšších odborných škol**, a sice z 28 980 studentů ve školním roce 2012/13 na 17 954 studentů ve školním roce 2019/20 a teprve v posledních třech školních rocích byl zaznamenán nárůst, celkově o 15,0 % studentů. Doplňme, že samotný počet škol však v posledních deseti letech zaznamenal klesající tendenci. Ve školním roce 2012/13 jich bylo 178, ve školním roce 2017/18 bylo vyšších odborných škol 166 a v uplynulém školním roce 150.

Vzhledem k tomu, že vyšší odborné školy nabízejí v první řadě obory zdravotnické a pedagogické, jsou mezi studenty stabilně ve vysoké míře zastoupeny **ženy**. Podíl žen přitom od školního roku 2012/13 téměř soustavně mírně stoupal, a sice ze 71,2 % na 77,2 % ve školním roce 2022/23. Pokud se jedná o podíl **cizinců** mezi studenty vyšších odborných škol, v čase stoupal ze 1,8 % ve školním roce 2012/13 na 4,1 % ve školním

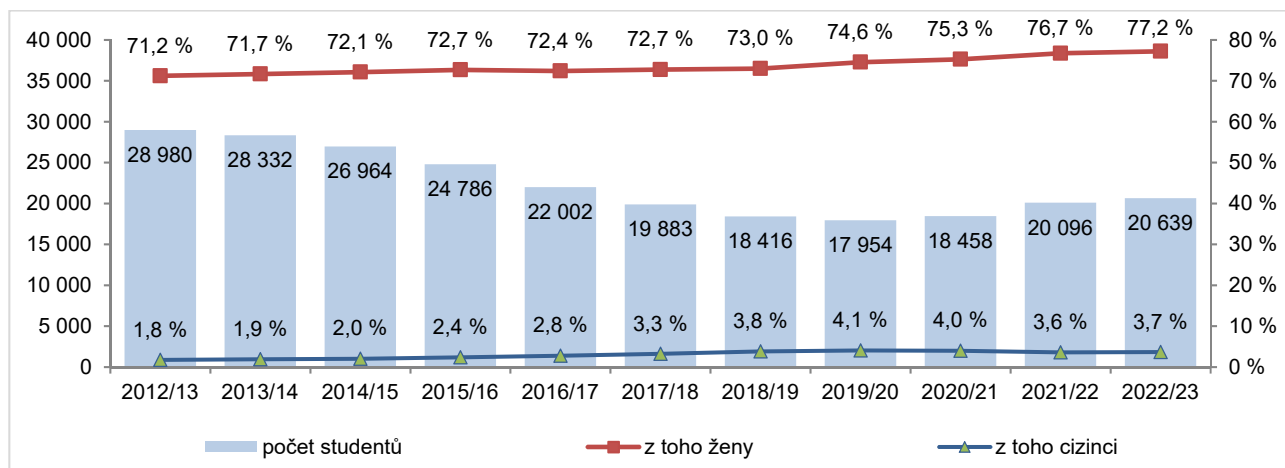
¹ Podle klasifikace ISCED se vzdělávání na mezinárodní úrovni dělí na vzdělávání v raném dětství (ISCED 0), primární vzdělávání (ISCED 1), nižší sekundární vzdělávání (ISCED 2), vyšší sekundární vzdělávání (ISCED 3), postsekundární neterciární vzdělávání (ISCED 4), krátký cyklus terciárního vzdělávání (ISCED 5) a terciární vzdělávání (ISCED 6–8). Více viz zde: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011. V současné době však probíhá na základě podnětu OECD debata o zpřesnění definici úrovně ISCED 6 kvůli rozdílnému pojetí "bakalářských" programů v různých zemích, viz zde: www.oecd-ilibrary.org/sites/a81152f4-en/1/3/1/index.html?itemId=/content/publication/a81152f4-en&csp=6b3f27abfd94c3159a3215a6acc9141b&itemGO=oecd&itemContentType=book#section-d1e3848

² Školou je myšlen právní subjekt s jedním ředitelstvím, které může zahrnovat více odloučených pracovišť, jakož i více úrovní a druhů vzdělávání.

roce 2019/20, během dalších dvou školních roků o půl procentního bodu klesl na 3,6 % a v posledním školním roce se nepatrně zvýšil na 3,7% – viz graf 5.1.

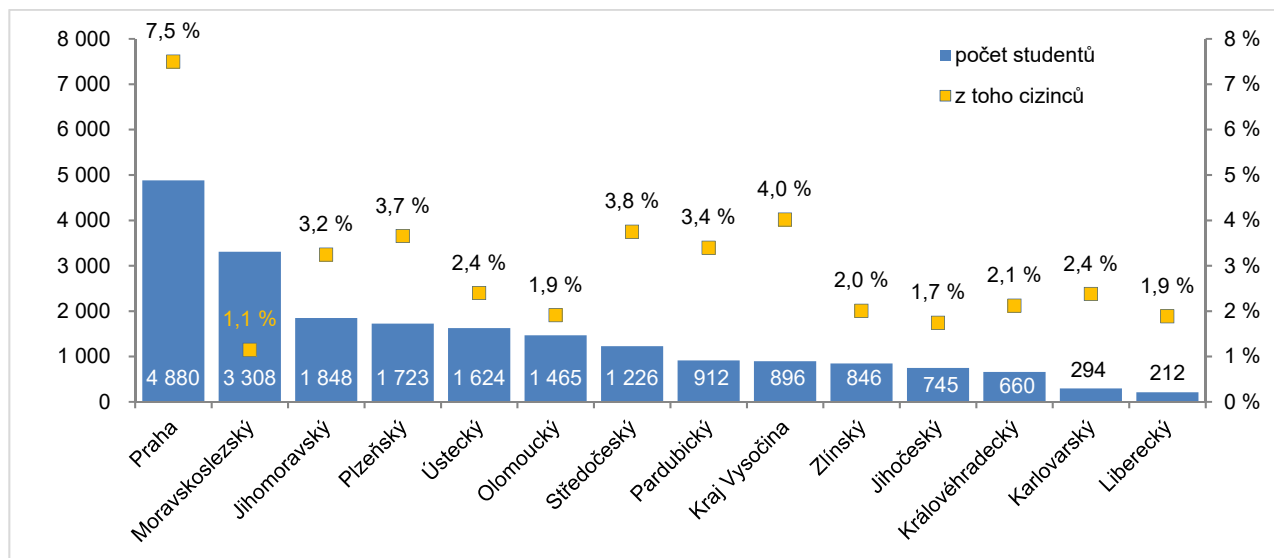
Graf 5.1 Vyšší odborné školy – vývoj počtu žáků a z toho podílu dívek a cizinců (2012/13 – 2022/23)

Zdroj: ČSÚ podle údajů MŠMT

Vyšší odborné školy je možné studovat ve všech krajích České republiky³. Nejvíce jich ve školním roce 2022/23 bylo v Praze (34), dále v kraji Středočeském (14), Jihočeském (14) a Moravskoslezském (13); nejméně naopak v kraji Karlovarském (4). V Praze bylo také pochopitelně nejvíce studentů vyšších odborných škol (4 880) i nejvyšší podíl cizinců z těchto studentů (7,5 %). Nejmenší počet studentů vyšších odborných škol zaznamenal kraj Liberecký (212) a Karlovarský (294), v ostatních krajích bylo studentů vyšších odborných škol 660 a více. Nejnižší podíl cizinců mezi studenty vyšších odborných škol pak zaznamenal kraj Moravskoslezský (1,1 %), kde bylo hned po Praze nejvíce studentů vyšších odborných škol (3 308) – viz graf 5.2. Doplňme, že celkem bylo ve vyšších odborných školách v České republice 762 studentů cizí státní příslušnosti, což je 3,7 % ze všech studentů vyšších odborných škol.

Graf 5.2 Vyšší odborné školy – počet studentů a podíl cizinců dle kraje sídla školy (2022/23)

Zdroj: ČSÚ podle údajů MŠMT

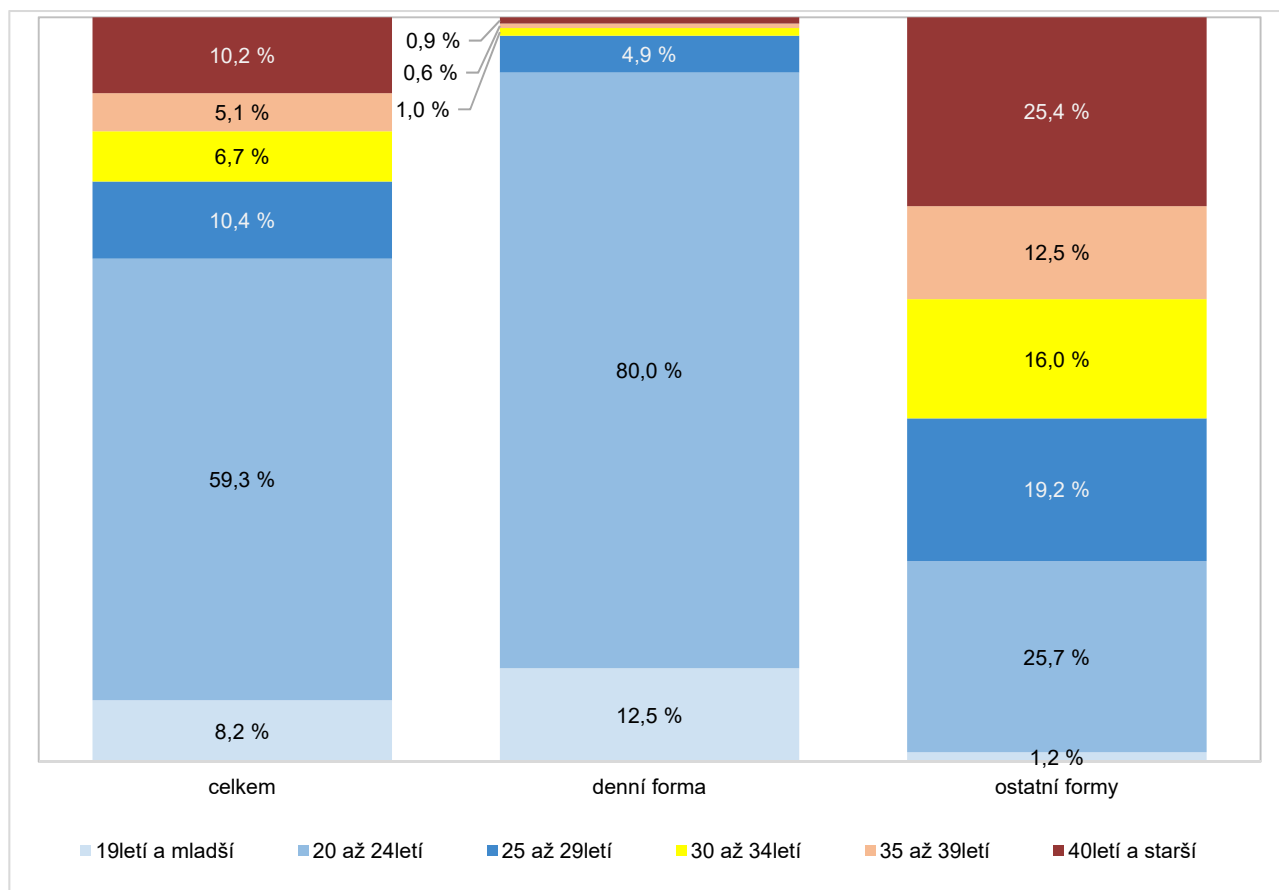
³ V budoucnu se může objevit trend redukce počtu VOŠ a jejich převedení na bakalářské obory vysokých škol, jak se v minulém roce například dělo na Vysočině kvůli sníženému zájmu studentů. Viz zde:

www.idnes.cz/jihlava/zpravy/skola-vyssi-odborna-vysocina-vzdelavani-studium-podpora.A220428_662245_jihlava-zpravy_mv

Mezi studenty vyšších odborných škol bylo ve školním roce 2022/23 celkem jen 45 studentů se **zdravotním postižením**. Ti sice z celkového počtu studentů vyšších odborných škol tvoří jen 0,2 %, od předchozího školního roku se však jejich počet zvýšil o dvě třetiny, zatímco celkový počet žáků narostl jen o 2,7 %. Všichni tito studenti byli přitom integrováni do běžných vzdělávacích skupin.

Graf 5.3 ukazuje rozložení studentů vyšších odborných škol ve školním roce 2022/23 **dle věku** celkem a v dělení na denní a ostatní formy vzdělávání. Jak je patrné, věkové složení studentů vyšších odborných škol bylo poměrně pestré a zahrnuje 32 studentů, kterým bylo 18 let a méně (tedy ve věku, který není typický pro osoby s ukončeným středoškolským vzděláním) a naopak 32,4 % studentů ve věkové skupině 25 let a více, která již není pro účast v bakalářské a jí odpovídající úrovni studia tak obvyklá. Desetina studentů byla dokonce ve věku 40 let a více. Lze předpokládat, že starší studenti již pracují a potřebují si dodělat potřebnou kvalifikaci, zejména je-li dána zákonem, popř. se rekvalifikují před změnou profese. S tím souvisí i zjištění, že zatímco mezi studenty v denní formě vzdělávání bylo zahrnuto 92,6 % studentů ve věku do 24 let, mezi studujícími jinou formou vzdělávání činil tento podíl jen 26,9 % a téměř tři čtvrtiny (73,1 %) těchto studentů již byly ve věku 25 let a více.

Graf 5.3 Vyšší odborné školy – rozdělení studentů dle věku celkem, v denní formě vzdělávání a v ostatních formách vzdělávání (2022/23)

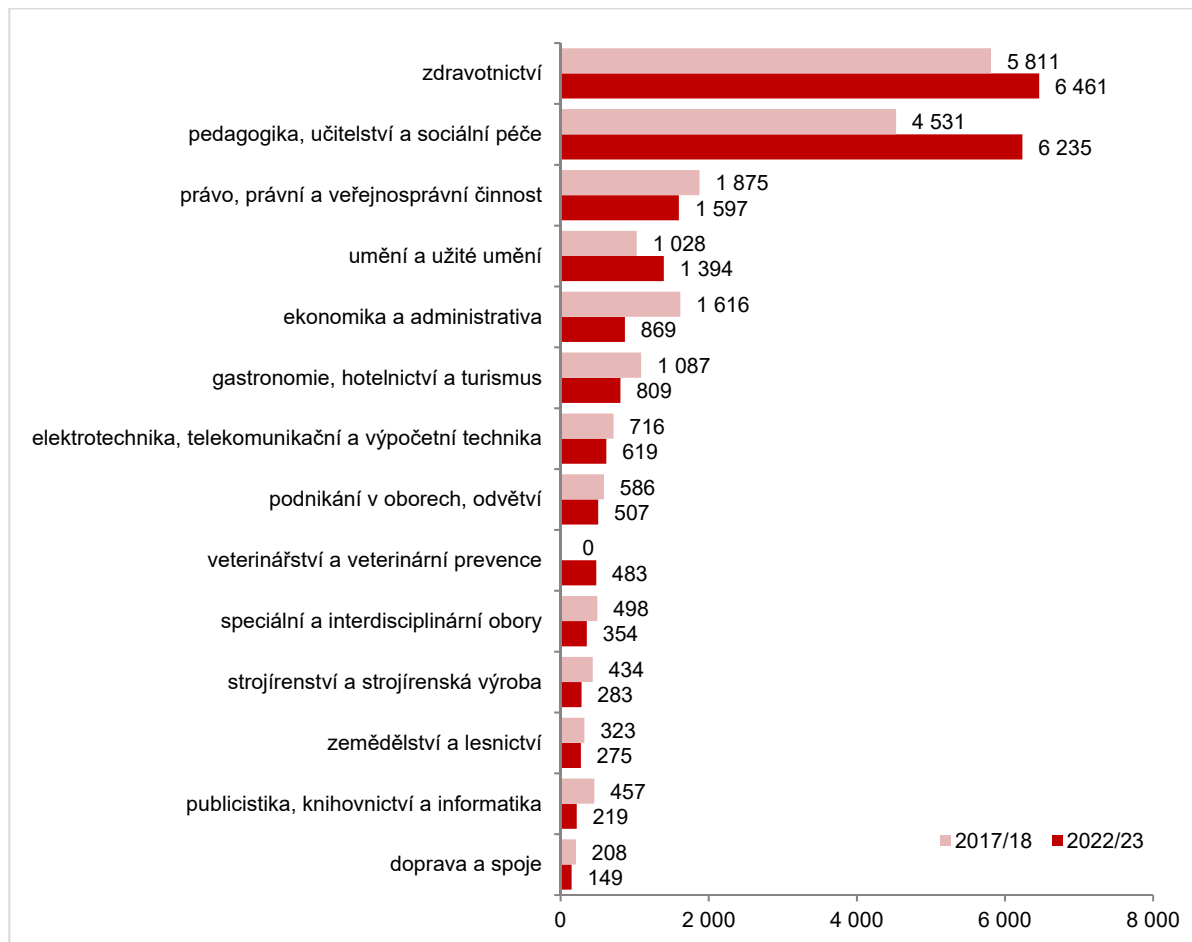

Zdroj: ČSÚ podle údajů MŠMT

Graf 5.4 uvádí počty studentů vyššího odborného vzdělávání ve školních rocích 2017/18 a 2022/23 dle skupin oborů vzdělávání. Zahrnuje pouze obory s více než 100 studentů ve školním roce 2022/23. Jak je patrné, v obou školních rocích byl nejvyšší počet studentů vyššího odborného vzdělávání zapsaný ve skupině oborů **zdravotnictví** a dále ve skupině oborů **pedagogiky, učitelství a sociální péče**. Tyto dvě skupiny oborů spolu se skupinou oborů umění a užité umění také jako jediné z oborů uvedených v grafu zaznamenaly za posledních pět let zvýšení počtu studentů - pedagogické obory o 37,6 %, zdravotnické o 11,2 % a umělecké o 35,6 %. Kromě toho se celkem 483 studentů ve školním roce 2022/23 vzdělávalo v oborech spadajících do veterinářství a veterinářské prevence, které ještě před pěti lety nestudoval žádný student vyšší odborné školy. Naopak největší propad zaznamenaly ze skupin oborů uvedených v grafu ty, které se týkají publicistiky,

knihovnictví a informatiky (o 52,1 %), ekonomiky a administrativy (o 46,2 %) a strojírenství a strojírenské výroby (34,8 %).⁴

Graf 5.4 Vyšší odborné školy – počet studentů dle oboru vzdělávání (pouze obory s více než 100 žáků)

Zdroj: ČSÚ podle údajů MŠMT

Vzhledem k převaze studentů oborů ze skupiny zdravotnictví a ze skupiny pedagogiky, učitelství a sociální péče není překvapivé, že celkově mezi studenty vyšších odborných škol **převažovaly ženy nad muži**. Jak je výše uvedeno, ve školním roce 2022/23 tvořily více než tři čtvrtiny všech studentů (77,2 %). Rovněž **mezi učiteli** vyšších odborných škol převažovaly ženy nad muži (tvořily dvě třetiny, tedy 67,5 %), a to ve větší míře, než jak tomu bylo u středních škol (zde tvořily tři pětiny). Podíl žen mezi učiteli má přitom se zvyšující se úrovní vzdělávání tendenci spíše klesat. Nejen u genderového složení studentů, ale též učitelů tak pravděpodobně hraje roli relativně větší zastoupení oborů typických pro ženy ve vyšších odborných školách.

⁴ Možno srovnat s mírou nezaměstnanosti absolventů skupin oborů vyučovaných na vyšších odborných školách, viz zde: <https://infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-178&NazevSeo=Nezamestnanost-absolventu-skol-se-strednim-a->